



Stortingets familie- og kulturkomité

Dato: 28.9.2026

Sendt fra: Norske Dansekunstnere – forbundet for dansere, koreografer og pedagoger (NoDa)

Høringsinnspill til Prop. 41 LS (2025–2026) – Endringer i åndsverkloven mv. (gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet og nett- og videresendingsdirektivet)

Norske Dansekunstnere (NoDa) takker Stortingets familie- og kulturkomité for muligheten til å gi høringsinnspill til Prop. 41 LS (2025–2026). Vårt høringssvar fokuserer på utøvende og skapende kunstners rettighetsvern og økonomiske vilkår i møte med ny teknologi, kunstig intelligens (KI) og gjennomføringen av EUs digitalmarkedsdirektiv (DSM) i norsk rett. Vårt innspill er informert av vår advokat Hans Marius Graasvolds og forbundets styre støtter hans vurdering av saken.

Generelle merknader til Prop. 41 LS og DSM-gjennomføringen

Digitalmarkedsdirektivet (DSM) og proposisjonen ble utformet for å styrke opphavere og utøvende kunstnere i det digitale markedet. Proposisjonens forslag til innføring inneholder mye bra for kunstnerne.

Viktig justering av åvl §114 andre ledd.

Vi støtter de foreslåtte endringene i åvl § 114 andre ledd. Dette er en viktig presisering for vårt felt som gjør at Fond for utøvende kunstnere kan videreføres. Endringene viderefører departementets høringsutkast fra 2023. Forslaget avklarer hvordan § 114 skal forstås etter at RAAP-dommen (C-265/19), som gjaldt tolkningen av art. 8.2 i utleie- og utlånsdirektivet (2006/115 EF), aktualiserte et nytt blikk på åndsverklovens anvendelsesområde for overføring av musikk innspilt i USA.

Om Norske Dansekunstnere

NoDa organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet, ved teaterinstitusjoner, kulturskoler og videregående skoler. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjoner i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi gjennom Norwaco og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.



Rett til passende og forholdsmessig vederlag og kontraktsrettslig vern

NoDa er tilfreds med at § 69 første ledd endres slik at prinsippet om «passende og forholdsmessig (rimelig) vederlag» lovfestes i tråd med direktivets artikkel 18. For at dette prinsippet skal ha reell virkning i danse- og scenekunstfeltet må Stortinget understreke følgende:

- **Begrensning av engangsutbetalinger og totaloverdragelser:** Fullstendig frikjøp og totaloverdragelse mot et engangsbeløp må ikke bli normen. Engangsutbetalinger må forbli unntaket og være underlagt streng vurdering av om vederlaget er forholdsmessig i hele utnyttelsesperioden.
- **Reell opplysningsplikt og vederlagsjustering (§ 69 a og 69 3. ledd):** Opplysningsplikten må gjelde effektivt overfor alle erververe, slik at skapende og utøvende dansekunstnere får nødvendig innsyn i inntektsstrømmene for å kunne fremme krav om vederlagsjustering dersom vederlaget viser seg å være uforholdsmessig lavt.
- **Styrking av alternativ tvisteløsning:** Opprettelsen av Opphavsrettsnemnda for behandling av tvister om vederlag, opplysningsplikt og avtalejustering er et viktig tiltak for å gi kunstnere lavterskel adgang til rettshåndhevelse.

Artikkel 3 og 4 - en potensielt katastrofal økonomisk betydning for rettighetshaverne.

På tross av de to gode endringene nevnt over må NoDa likevel slå fast at regjeringens forslag til innføring slik det foreligger i Prop. 41 LS, i sin nåværende form, vil skade rettighetshaverne. Problematikken er knyttet til innføring av artikkel 3. og 4. Forslaget åpner for en ubalansert verdiforskyvning fra skapende og utøvende kunstnere til globale teknologiskapere og kommersielle KI-aktører.

For en tydeligere juridisk redegjørelse for problematikken henviser vi til vårt felles høringssvar i Kunstnernetverket.

Vår anbefaling

Vår anbefaling er at direktivet innføres med unntak av artikkel 3 og 4. Og videre at disse artiklenes innføring bearbeides av departementet på oppdrag fra Stortinget. Bearbeidelsen må ha mål om at norsk

Om Norske Dansekunstnere

NoDa organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstfeltet, ved teaterinstitusjoner, kulturskoler og videregående skoler. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjoner i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi gjennom Norwaco og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.



rett ikke snevrer inn kunstnernes vern mer enn det direktivet krever, men i stedet utnytter det nasjonale handlingsrommet for å beskytte skapende og utøvende kunstnere.

Direktivets artikler 3 og 4 ble skrevet før kommersiell generativ KI var en realitet, og ble utformet for avgrensede analytiske formål.

Når proposisjonen lar disse to artiklene legge til rette for trening av generative KI-modeller, basert på bruk av beskyttede verk uten samtykke og vederlag, legges det opp til en lovfestet overføring av verdi fra rettighetshavere til kommersielle aktører. En ren «opt-out» eller reservasjonsrett, som direktivet viser til, gir i praksis ikke kunstnerne en reell mulighet til å beskytte sine verk og sine sceniske prestasjoner mot masseutnyttelse. Det er rett og slett ikke teknisk mulig i møte med KI.

Bruk av det nasjonale handlingsrommet og «Den nordiske modellen»

Norge er et av verdens mest digitaliserte land og har lange tradisjoner for velfungerende kollektiv rettighetsforvaltning og avtalelisens. Vi behøver ikke å vente på EU eller ukritisk kopiere andre lands uklare gjennomføringer.

En konkret løsning finnes allerede i «den nordiske modellen»: Avtalen mellom Nasjonalbiblioteket (NB) og Kopinor viser at samfunnets og forskningens behov for KI-trening utmerket godt kan forenes med kunstnernes rettigheter gjennom kollektive avtaler med avtalelisens og vederlag. Ved å satse på kollektive forhandlinger og avtalelisenser sikres det at kunstnerne får betalt for bruken av sine verk, samtidig som teknologisk innovasjon skjer i ordnede former.

Oppsummering og anbefalinger til familie- og kulturkomiteen

Norske Dansekunstnere oppfordrer Stortingets familie- og kulturkomité om å vedta innføring av direktivet i tråd med opposisjonens forslag, med unntak av artikkel 3 og 4. Dette vil blant annet innføre direktivets forslag til endring i åvl § 114 andre ledd og ivareta en viktig del av norsk kunstpolitisk økonomi. Videre vil det sikre en hensiktsmessig anvendelse av åndsverkloven § 69 og § 69 a.

Vi anbefaler at Stortinget sender artikkel 3 og 4 tilbake til departementet for bearbeidelse. En bearbeidelse bør ha som mål

Om Norske Dansekunstnere

NoDa organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet, ved teaterinstitusjoner, kulturskoler og videregående skoler. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjoner i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi gjennom Norwaco og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.



1. **At TDM-unntakene ikke gir frihjemmel for kommersiell trening og utvikling av generative KI-modeller** på opphavsrettslig beskyttet materiale uten samtykke og vederlag.
2. **Legge til rette for kollektive avtaler og avtalelisens** («den nordiske modellen») for å løse rettighetsklarering og vederlag ved KI-trening, på linje med avtalen mellom Nasjonalbiblioteket og Kopinor.
3. **Ivaretagelse av direktivets fortale og tretrinns testen:** Lovteksten må utformes nært opp til direktivets egentlige formål og tolkes i lys av tretrinns testen, slik at utnyttelsen ikke skader den alminnelige utnyttelsen av verket eller urimelig tilsidesetter kunstnernes legitime interesser.

Vi viser til vårt felles innspill i Kunstnernettverket og vi støtter Norwacos innspill knyttet til henholdsvis klasseromsunntaket og NRKs status som kulturarvinstitusjon i henhold til direktivet, som vi støtter.

Med vennlig hilsen,

Norske Dansekunstnere

Live Rosenvinge
Forbundsleder

Guro Rimeslått
Nestleder

Om Norske Dansekunstnere

NoDa organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstheltet, ved teaterinstitusjoner, kulturskoler og videregående skoler. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjoner i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi gjennom Norwaco og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.